

Memorandum

Situatie aangaande de aanwezigheid van wolven op de Utrechtse Heuvelrug

Onderwerp Situatie aangaande de aanwezigheid van wolven op de Utrechtse Heuvelrug
Datum 25 juli 2024
Van Mirjam Sterk
Aan Cie RGWW

Bijlagen:

1. Beantwoording schriftelijke vragen ex. art. 47 betreffende verdoven en zenderen wolf, dd 10 oktober 2023
2. Beantwoording schriftelijke vragen ex. art. 51 betreffende is er sprake van de eerste Utrechtse probleemwolf? dd 10 juli 2024
3. Brief aan Staatssecretaris dd 17 juli 2024

Eerder heb ik u via de beantwoording van Statenvragen en per afzonderlijke berichten (onderaan dit memo nog eens toegevoegd) geïnformeerd over incidenten met wolven op de Utrechtse Heuvelrug. In dit stuk geef ik u een overzicht van de situatie tot op heden.

Een alleenstaande wolf heeft zich gevestigd op de Utrechtse Heuvelrug. Experts gaan ervan uit dat die wolf verantwoordelijk is voor incidenten waarbij een wolf dichtbij mensen gekomen is. In een overlappend gebied is een wolvenpaar met jongen gevestigd. Experts schrijven de incidenten op 6 en 16 juli jl., waarbij sprake was van fysiek contact met respectievelijk een hond en een meisje toe, aan het wolvenpaar. Naast de gevestigde wolven is mogelijk sprake van een rondtrekkende wolf.

Op 8 juli hebben de Commissaris van de Koning en ik met burgemeesters van de gemeenten op de Utrechtse Heuvelrug gesproken. Op 10 juli heb ik gesproken met de TBO's, UPG, Den Treek en de LTO. Beide bijeenkomsten gingen over de afbakening van de verschillende rollen en over het maken van afspraken over publiekscommunicatie. Na het incident op zaterdag 6 juli heeft de provincie op advies van wolvenexperts opgeroepen om het natuurgebied bij Leusden te mijden. Omdat de druk op het gebied hoog bleef heeft de burgemeester van Leusden op 18 juli afsluiting van een kerngebied via een noodbevel afgedwongen. In aanvulling op onze persuitingen heeft sindsdien contact met omwonenden en ondernemers telefonisch, per e-mail en in persoon plaatsgevonden. De burgemeester is bevoegd om bij acute situaties in te grijpen op basis van zijn rol inzake openbare orde en veiligheid. De provincie is bevoegd om vergunningen te verlenen met betrekking tot de wolf.

Er is internationaal veel ervaring met de toepassing van maatregelen voor wolf-werende rasters (om schade te voorkomen), de inzet van kuddebewakingshonden en hoe de monitoring van wolven effectief kan worden ingericht. Er is internationaal ook ervaring met het vangen en zenderen van wolven voor onderzoek. Internationaal is er echter beperkte ervaring met het negatief conditioneren van een specifieke wolf die

probleemgedrag vertoont. Paintball is al wel praktijk op verschillende plaatsen, zoals Yellowstone, waar gedrag van wolven effectief wordt bijgestuurd. Zenderen wordt tot nu toe uitsluitend voor onderzoeksdoeleinden ingezet. Daarnaast is onze situatie van wolven in een drukbezocht en bewoond gebied uniek in Europa. Ten slotte zijn Gedeputeerde Staten gebonden aan strikte wet- en regelgeving voor afgifte van een omgevingsvergunning vanwege de bescherming van de wolf. Onze mogelijkheden zijn beperkt en vanuit de wet staat tegen een vergunning bezwaar en beroep open. Zo is een bezwaarperiode van zes weken van toepassing en de inwerkingtreding van de vergunning kan op basis van een verzoek om voorlopige voorziening door de rechter worden geschorst.

Een vergunningaanvraag voor het vangen (eerste negatieve conditionering), zenderen en zo nodig beschieten met paintballs (tweede negatieve conditionering) van de alleenstaande wolf is in behandeling. De vergunningaanvraag voor het negatief conditioneren van de overige wolven is in voorbereiding voor het geval deskundigen oordelen dat zij ook probleemgedrag vertonen. Om gesteld te staan in het geval van escalatie, bereiden we ons voor op een vergunning tot afschot. Van die situatie is op dit moment geen sprake.

Ik heb de staatssecretaris van LNV om hulp en advies gevraagd. Op 19 juli heeft daarover een gesprek plaatsgevonden. De staatssecretaris deelt onze constatering dat de huidige wetgeving zich niet verdraagt met de situatie op de Utrechtse Heuvelrug. We hebben afgesproken om samen op zoek te gaan naar een oplossing in de huidige kwestie. Tevens hebben we afgesproken dat we in kaart brengen wat nodig is aan nadere ondersteuning van de provincie en de gemeenten en daarbij ook te anticiperen op de verschillende mogelijke scenario's. In dat kader worden onze ervaringen gebruikt bij de herijking van het IPO-wolvenplan en de interventierichtlijnen, we staan hierover nu versneld in contact met BIL12. Ter advisering over de bescherming van dieren stelde de provincie al eerder een wolvenconsulent ter beschikking aan dierhouders. Gedeputeerde Van Schie heeft samen met de burgemeester van Woudenberg en de loco-burgemeester van Leusden op 24 juli gesproken met een bezorgde ondernemer en boeren naar aanleiding van hun correspondentie. Ten slotte ben ik van plan om eind augustus informatiebijeenkomsten voor betrokkenen te organiseren en bekijken we de mogelijkheden voor een wolvencommissie.

E-mail bericht aan Staten- en commissieleden d.d. 18 juli 2024

Dinsdag heb ik u geïnformeerd over een incident in een natuurgebied bij Leusden. Dat incident maakt onderdeel uit van meerdere confrontaties, waarbij wolven zeer beschermend hebben gereageerd. Mogelijk omdat zij welpen hebben. Hierbij bericht ik u dat het eerdere advies van de provincie Utrecht om het gebied in Den Treek te vermijden onvoldoende effect heeft. Daarom heeft de gemeente Leusden besloten uit voorzorg een kerngebied af te sluiten voor recreanten en bezoekers per direct tot 1 september 2024. Het advies om een groter gebied op landgoed Den Treek te vermijden blijft van kracht.

In het gebied dat de gemeente Leusden afsluit geldt een noodbevel waarmee de eigenaar van het landgoed Den Treek de opdracht krijgt het gebied niet langer open te stellen. Dat houdt in dat bezoekers en recreanten daar niet meer mogen komen en dat daar extra toezicht gaat komen vanuit landgoed Den Treek, ondersteund door gemeente en provincie. Het kerngebied is aangewezen op advies van wolvenexperts die zijn ingeschakeld door de provincie.

Burgemeester Bouwmeester van Leusden zeg hierover: 'Er zijn in korte tijd enkele incidenten geweest met een wolf op Leusdens grondgebied. Ik begrijp dat dit erg beangstigend kan zijn voor wie dit is overkomen. We gaan daarom op advies van de experts van de provincie uit voorzorg een kerngebied afsluiten. Ik ga ervan uit dat iedereen hier begrip voor heeft en doe een dringend beroep op gezond verstand hierin, zodat iedereen in Leusden veilig en gezond kan blijven.

Gedeputeerde Van Essen heeft hier als volgt op gereageerd namens het college van Gedeputeerde Staten: "We hebben de afgelopen dagen gezien dat het advies om het gebied niet te betreden helaas onvoldoende is nageleefd. Het is daarom goed dat de gemeente Leusden deze extra stap zet."

Rust in het gebied

Naast het gebiedsverbod geldt voor een groter deel van het natuurgebied nog altijd het dringende advies van de provincie Utrecht om het te vermijden. Recreanten, sporters, wandelaars en (aangelijnde) honden kunnen verstorend zijn en nieuwe confrontaties veroorzaken.

Omdat deze confrontaties niet alleen beangstigend zijn voor de betrokkenen, maar ook de wolf bedreigen is het belangrijk dat er rust komt voor zowel mens als dier. Dat is nodig om de veiligheid van zowel mensen als de aanwezige wolven te waarborgen.

Zie via de navolgende link het bericht op onze website met een gebiedsaanduiding: [Landgoed Den Treek deels afgesloten voor publiek | provincie Utrecht \(provincie-utrecht.nl\)](#). Elke keer als er opnieuw aanleiding is om u te informeren dan zal ik dat doen.

E-mail bericht aan Staten- en commissieleden dd 19 juli 2024

Eerder deze week heb ik het idee opgevat om contact te zoeken met de staatssecretaris van LVVN, de heer Rummenie. We hebben in Utrecht te maken met probleemgedrag van wolven in drukbezocht gebied. Dat is een unieke situatie. Die maakt ingrijpen noodzakelijk. Maatregelen door de provincie doorlopen een wettelijk traject en dat vraagt tijd. Daardoor is de provincie handelingsverlegen en heb ik een beroep gedaan op de staatssecretaris om in gezamenlijkheid te komen tot effectief optreden. Bijgevoegd treft u mijn brief daarover aan. Tegelijkertijd ontving ik bericht van de staatssecretaris met het voorstel om in gesprek te gaan. Inmiddels heeft vandaag een goed gesprek plaatsgevonden tussen de staatssecretaris, burgemeester Bouwmeester en mij. De staatssecretaris heeft de gemeente Leusden en de provincie daarin gecompimenteerd met hun "kordate optreden en onderlinge samenwerking". We hebben afgesproken om te kijken hoe we elkaar kunnen helpen. Bij maatregelen op korte termijn, ondersteuning van het noodbevel en op het gebied van regelgeving. In een vervolgoverleg zullen we dit nader bespreken.